

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів

Про виконання вимог Загального
стандарту звітності CRS

Міністерство фінансів України в межах компетенції розглянуло звернення Професійної асоціації учасників ринків капіталу та деривативів від 17 січня 2024 року № 09-01 щодо визначення статусу підзвітної фінансової установи для цілей Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (далі – Загальний стандарт звітності CRS) та повідомляє.

28 квітня 2023 року набрав чинності Закон України від 20 березня 2023 року № 2970-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки» (далі – Закон № 2970). Закон № 2970 покладає на фінансових агентів, які є Підзвітними Фінансовими Установами (далі – ПФУ) відповідно до Загального стандарту звітності CRS, обов'язки щодо застосування заходів належної комплексної перевірки до фінансових рахунків для встановлення підзвітних рахунків та щодо подання звітів про підзвітні рахунки до Державної податкової служби України (далі – ДПС).

Основні вимоги до ПФУ встановлено у статті 39³ Податкового кодексу України (далі – Кодекс). Також на виконання статті 39³ Кодексу та забезпечення набрання чинності Багатосторонньою угодою компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки (далі – Багатостороння угода CRS) Міністерство фінансів України затвердило Порядок застосування Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information) (наказ Мінфіну від 26 травня 2023 року № 282, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 червня 2023 року за № 1090/40146 (далі – Порядок застосування CRS)).

Порядок застосування CRS встановлює визначення термінів (розділ II), перелік інформації щодо фінансових рахунків, яку фінансовому агенту потрібно отримувати від клієнтів (розділ III), правила здійснення належної комплексної перевірки фінансових рахунків (розділи IV-X та XII), правила визначення дати, з якої організація набуває статус ПФУ (розділ XI).

Терміни, що використовуються у цьому листі, застосовуються у значеннях, наданих їм Кодексом і Порядком застосування CRS.

Щодо суб'єктів, які можуть бути ПФУ, у Порядку застосування CRS вживається термін «Організація», визначений у розділі II цього порядку, який охоплює не лише юридичні особи, а й партнерства, трасти, фонди та інші правові утворення незалежно від організаційно-правової форми, тобто будь-яку особу, крім фізичної особи. Термін «Організація» не включає фізичну особу – підприємця.

Згідно з пунктом 39³.3 статті 39³ Кодексу ті організації, які є ПФУ, зобов'язані подати заяву про взяття їх на облік у контролюючому органі протягом 60 календарних днів після встановлення фінансовим агентом статусу підзвітної фінансової установи. Порядок встановлення статусу підзвітної фінансової установи відповідно до Загального стандарту звітності CRS визначено у розділі XI Порядку застосування CRS. Згідно з пунктом 1 розділу XI Порядку застосування CRS Фінансові Установи України зобов'язані самостійно встановлювати, чи вони відповідають або чи продовжують відповідати визначенню ПФУ у кожному звітному періоді.

Водночас відповідно до підпункту 39³.2.3 пункту 39³.2 статті 39³ Кодексу фінансовий агент, який відповідає критеріям підзвітної фінансової установи відповідно до Багатосторонньої угоди CRS та Загального стандарту звітності CRS, зобов'язаний застосовувати процедури належної комплексної перевірки для визначення підзвітних рахунків з дати встановлення підзвітності фінансової установи, незалежно від дати взяття фінансового агента на облік у контролюючому органі, згідно з пунктом 39³.3 статті 39³ Кодексу.

У підрозділі 10 розділу XX Кодексу встановлено перехідні правила, що стосуються виконання вимог нового законодавства, що впроваджує CRS, протягом 2023–2025 років.

Відповідно до пункту 53¹.1 статті 53¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу вимоги статті 39³ цього Кодексу в частині, що стосується застосування фінансовими агентами Загального стандарту звітності CRS для цілей виконання вимог Багатосторонньої угоди CRS, застосовуються з 01 липня 2023 року. Особи, які мають усі необхідні дозволи для ведення господарської діяльності та відповідають критеріям підзвітної фінансової установи відповідно до Загального стандарту звітності CRS станом на 30 червня 2023 року, застосовують процедури належної комплексної перевірки для визначення підзвітних рахунків з 01 липня 2023 року. Відповідно до пункту 53¹.3 статті 53¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу фінансові агенти, які станом на 30 червня 2023 року відповідають критеріям підзвітних фінансових установ, зобов'язані стати на облік у

контролюючому органі відповідно до пункту 39³.3 статті 39³ Кодексу до 31 грудня 2023 року.

З урахуванням зазначеного:

1) встановлення наявності або відсутності в організації статусу ПФУ – це обов'язок самої організації;

2) від дати встановлення статусу ПФУ організація зобов'язана виконувати усі зобов'язання, покладені на неї законодавством, що впроваджує Загальний стандарт звітності CRS, навіть якщо ПФУ своєчасно не стала на облік у контролюючому органі відповідно до вимог Кодексу.

Щодо питання стосовно дати виникнення статусу ПФУ для організацій, утворених до та після 30 червня 2023 року

У зв'язку з можливістю неоднозначного тлумачення норм законодавства Мінфін у листі від 06 грудня 2023 року № 44010-09-10/33863 надав роз'яснення з питань, що стосуються виникнення статусу ПФУ у Організацій, створених до та після 30 червня 2023 року.

Зокрема, у питанні 1 зазначеного листа Мінфіну кінцевий термін для подання заяви про взяття на облік ПФУ залежить від дати набуття організацією статусу ПФУ, а також від того, чи організація набула цей статус до чи після 30 червня 2023 року.

Організація, створена до 01 липня 2023 року, зобов'язана виконувати вимоги статті 39³ Кодексу у частині, що стосується застосування Загального стандарту звітності CRS (що, зокрема, але не виключно, включає застосування заходів належної комплексної перевірки для встановлення підзвітних рахунків, подання звітності та реєстрацію організації як ПФУ у ДПС), якщо станом на 30 червня 2023 року вона має необхідні дозволи для ведення господарської діяльності та відповідає визначенню ПФУ.

У нормі пункту 53¹.1 підрозділу 10 розділу XX Кодексу використовується широке формулювання про наявність дозволів на ведення господарської діяльності, що означає наявність у організації загальної цивільної дієздатності на ведення господарської діяльності та не обмежується наявністю чинної ліцензії (або ліцензій) на право надавати певні види фінансових послуг.

Визначення терміна «Підзвітна Фінансова Установа» надано у підрозділі 1 розділу II Порядку застосування CRS: він означає будь-яку Фінансову Установу України, яка не є Непідзвітною Фінансовою Установою.

Термін «Фінансова Установа» означає Кастодіальну Установу, Депозитарну Установу, Інвестиційну Компанію або Визначену Страхову Компанію. Організація вважається Фінансовою Установою, якщо вона відповідає критеріям хоча б для одного з перелічених видів установ, згідно з визначеннями, наведеними у підрозділі 1 розділу II Порядку застосування CRS.

Той факт, що організація підпадає під дію законодавчих і нормативних актів України у сфері регулювання ринку фінансових послуг або що над її діяльністю здійснюється нагляд регулятором ринку фінансових послуг (Національний банк України або Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі –

НКЦПФР), має значення для того, щоб цю організацію можна було віднести до Фінансових Установ, але водночас цей фактор не є визначальним.

Кожна з чотирьох категорій Фінансових Установ визначається за допомогою ряду критеріїв. Якщо Організація не відповідає визначенню у жодній категорії, вона (Організація) вважається НФО (нефінансовою організацією, тобто звичайним клієнтом – суб'єктом господарювання).

Якщо Організація відповідає визначенню хоча б одного виду Фінансової Установи, їй потрібно проаналізувати, чи вона не підпадає під виключення, а саме, чи наявні підстави для її визнання Непідзвітною Фінансовою Установою. Якщо таких підстав немає, Фінансова Установа є Підзвітною Фінансовою Установою і зобов'язана стати на облік в контролюючому органі відповідно до вимог пункту 39³.3 стаття 39³ Кодексу та виконувати інші обов'язки ПФУ.

Згідно з пунктом 2 розділу XI Порядку застосування CRS Фінансова Установа України вважається Підзвітною Фінансовою Установою з дати, що визначається за такими правилами:

1) для Організацій, що відповідають визначенню Депозитарної Установи та/або Кастодіальної Установи, – з дати рішення регулятора ринку фінансових послуг про видачу ліцензії, що надає право здійснювати діяльність з надання відповідних видів фінансових послуг (для банку – з дати внесення відомостей про новостворений банк до Державного реєстру банків);

2) для Організацій, що відповідають визначенню Визначеної Страхової Компанії, з дати затвердження страховиком (змін до) правил страхування, які передбачають укладення Договору Страхування з Викупною Сумою або Договору Ануїтету;

3) для Організацій, що відповідають визначенню Інвестиційної Компанії, – з дати реєстрації регламенту інституту спільного інвестування, якщо відповідно до інвестиційної декларації понад 50 % загальної вартості активів інституту спільного інвестування не може інвестуватись в активи, інші ніж Фінансові Активи, або з дати затвердження фінансової звітності Організації або її іншої звітності, на підставі якої можливо встановити виконання Організацією критеріїв для її визнання Підзвітною Фінансовою Установою, та яка складається відповідно до законодавства, що регулює діяльність Організації;

4) для Фінансових Установ України, які одночасно виконують критерії щонайменше двох Підзвітних Фінансових Установ, – з дати встановлення відповідності ознакам першої з них.

Організації, які отримали ліцензії на ведення діяльності тісно пов'язаної з діяльністю Депозитарної Установи, Кастодіальної Установи, Інвестиційної Компанії або Визначеної Страхової Компанії до 30 червня 2023 року включно, застосовують правила встановлення дати набуття статусу ПФУ, наведені вище з урахуванням вимог пункту 53¹.1 статті 53¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Норми Порядку застосування CRS не мають зворотної дії у часі та не замінюють норми пункту 53¹.1 статті 53¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Зокрема, для Кастодіальної Установи та Інвестиційної Компанії набуття статусу ПФУ залежить від критеріїв щодо структури доходів протягом періоду діяльності (три попередні календарні роки або періоду існування організації, якщо вона існувала менше трьох років). Якщо визначення статусу здійснюється станом на 30 червня 2023 року, тоді організації потрібно аналізувати структуру доходів за 2022, 2021 та 2020 роки. Якщо протягом цього періоду організація не вела діяльність, яка дозволяє її визнати Кастодіальною Установою або Інвестиційною Компанією (тобто частка таких доходів у загальній сумі валових доходів становила менше 50 % для Інвестиційної Компанії та/або менше 20 % для Кастодіальної Установи), то організація не мала статусу Кастодіальної Установи або Інвестиційної Компанії станом на 30 червня 2023 року.

Якщо станом на 30 червня 2023 року організація може встановити наявність в неї статусу ПФУ за правилами, визначеними вище, вона зобов'язана подати заяву про взяття її на облік як ПФУ до 31 грудня 2023 року, якщо станом на 30 червня 2023 року організація зберігала загальну цивільну дієздатність на ведення господарської діяльності.

Проте до організацій, утворених починаючи з 01 липня 2023 року, застосовуються правила встановлення дати набуття статусу ПФУ, визначені пунктом 2 розділу XI Порядку застосування CRS. Такі організації подають заяву про їх взяття на облік у строк, визначений пунктом 39³.3 статті 39³ Кодексу.

Щодо питання виникнення статусу ПФУ у організацій, утворених починаючи з 01 липня 2023 року, які поєднують діяльність різних типів Фінансових Установ

Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» передбачає можливість суміщення окремих видів діяльності для суб'єктів господарювання, які здійснюють депозитарну діяльність депозитарної установи, та діяльність інвестиційної фірми. Це означає, що такі Організації можуть одночасно вести діяльність, тісно пов'язану з діяльністю Інвестиційної Компанії та Кастодіальної Установи.

Якщо організація утворена, починаючи з 01 липня 2023 року, дата визначення її статусу як ПФУ встановлюється з урахуванням таких норм.

Відповідно до пункту 2 розділу XI Порядку застосування CRS Фінансова Установа України вважається Підзвітною Фінансовою Установою з дати, що визначається за такими правилами:

1) для Організацій, що відповідають визначенню Депозитарної Установи та/або Кастодіальної Установи, – з дати рішення регулятора ринку фінансових послуг про видачу ліцензії, що надає право здійснювати діяльність з надання відповідних видів фінансових послуг (для банку – з дати внесення відомостей про новостворений банк до Державного реєстру банків);

2) для Організацій, що відповідають визначенню Визначеної Страхової Компанії, – з дати затвердження страховиком (змін до) правил страхування, які передбачають укладення Договору Страхування з Викупною Сумою або Договору Ануїтету;

3) для Організацій, що відповідають визначенню Інвестиційної Компанії, – з дати реєстрації регламенту інституту спільного інвестування, якщо відповідно до інвестиційної декларації понад 50 % загальної вартості активів інституту спільного інвестування не може інвестуватись в активи, інші ніж Фінансові Активи, або з дати затвердження фінансової звітності Організації або її іншої звітності, на підставі якої можливо встановити виконання Організацією критеріїв для її визнання Підзвітною Фінансовою Установою, та яка складається відповідно до законодавства, що регулює діяльність Організації;

4) для Фінансових Установ України, які одночасно виконують критерії щонайменше двох Підзвітних Фінансових Установ, – з дати встановлення відповідності ознакам першої з них.

З урахуванням зазначеного, якщо організація, утворена починаючи з 01 липня 2023 року, здійснює виключно діяльність, тісно пов'язану з діяльністю Кастодіальної Установи та не поєднує таку діяльність з іншими видами діяльності, які можуть вести до її визнання Фінансовою Установою іншого типу, датою набуття статусу ПФУ для такої організації є дата рішення регулятора ринку фінансових послуг про видачу ліцензії, що надає право здійснювати діяльність з надання відповідних видів фінансових послуг. Щодо видів діяльності, які є тісно пов'язаними з діяльністю Кастодіальної Установи, див. пункт 1.1 Інформаційного листа Міністерства фінансів України та ДПС № 5/2023 «Практичні питання тлумачення окремих термінів Загального стандарту звітності CRS» (далі – Інформаційний лист № 5/2023).

Якщо організація поєднує декілька видів діяльності, які є тісно пов'язаними з діяльністю щонайменше двох типів Фінансових Установ (наприклад, Інвестиційної Компанії та Кастодіальної Установи), для визначення дати набуття статусу ПФУ застосовується норма підпункту 4 пункту 2 розділу XI Порядку застосування CRS, а саме – Фінансові Установи України, які одночасно виконують критерії щонайменше двох Підзвітних Фінансових Установ, набувають статус ПФУ з дати встановлення відповідності ознакам першої з них.

Отже, якщо організація є інвестиційною фірмою, що також здійснює депозитарну діяльність депозитарної установи, для встановлення наявності статусу ПФУ потрібно аналізувати структуру доходів та активів організації на відповідність пороговим значенням, наданим у визначеннях термінів «Кастодіальна Установа» та «Інвестиційна Компанія».

Для застосування правила, встановленого підпунктом 4 пункту 2 розділу XI Порядку застосування CRS, організація повинна отримати ліцензії та розпочати діяльність інвестиційної фірми та депозитарну діяльність депозитарної установи одночасно чи майже одночасно (протягом одного звітного періоду). При цьому поєднання відповідних видів діяльності повинно бути передбачено статутними документами організації під час її створення. І навпаки, якщо організація утворена для здійснення виключно депозитарної діяльності та протягом періоду створення не планує здійснювати діяльність інвестиційної фірми, для визначення статусу організації для цілей CRS застосовуються правила підпункту 1 пункту 2

розділу XI Порядку застосування CRS (тобто організація є ПФУ з дати рішення регулятора про видачу ліцензії).

Якщо в майбутньому Кастодіальна Установа, зареєстрована як ПФУ протягом одного звітного періоду, розпочала здійснювати діяльність інвестиційної фірми протягом наступного звітного періоду, та надалі у зв'язку з поєднанням діяльності перестає відповідати визначенню ПФУ, така організація має право подати заяву про її зняття з обліку за правилами пунктів 14–15 розділу II та пункту 4 розділу III Порядку взяття на облік та зняття з обліку фінансових агентів, які є підзвітними фінансовими установами для цілей багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки та загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки, затвердженого наказом Мінфіну від 30 серпня 2023 року № 468, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 вересня 2023 року за № 1618/40674.

Крім того, Мінфін наголошує, що якщо організація є банком, вона завжди матиме статус ПФУ як Депозитарна Установа. Відповідно до підпункту 1 пункту 2 розділу XI Порядку застосування CRS Фінансова Установа України вважається Підзвітною Фінансовою Установою з дати, що визначається за такими правилами: «<...> для банку – з дати внесення відомостей про новостворений банк до Державного реєстру банків». Відповідно до підпункту 4 цього ж пункту Фінансові Установи України, які одночасно виконують критерії щонайменше двох Підзвітних Фінансових Установ, є Підзвітними Фінансовими Установами – з дати встановлення відповідності ознакам першої з них.

З урахуванням зазначених вище правил, для того, щоб в організації був статус Підзвітної Фінансової Установи (ПФУ), достатньо відповідати визначенню щонайменше одного типу Фінансової Установи (тобто бути Депозитарною Установою, або Кастодіальною Установою, або Інвестиційною Компанією або Визначеною Страховою Компанією). Оскільки всі банки є завжди Депозитарними Установами, а тому і ПФУ (див. пункт 1.2.1 [Інформаційного листа № 5/2023](#), сторінка 15), проводити аналіз щодо відповідності критеріям для інших типів Фінансових Установ банку не потрібно.

Також повідомляємо, що Мінфін розгляне Вашу пропозицію щодо включення питань, порушених у цьому листі, до узагальненої податкової консультації.

Заступник Міністра

Роман ЄРМОЛИЧЕВ